

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

تیمی از همکاران قلمی

۲۵ اکتوبر ۲۰۲۲

ولایت های افغانستان در مسیر تحولات اجتماعی – اقتصادی

(۵)

تولیدات انگور در هرات

هرات با آن که بوستان خراسان بوده، داستان پیدایش انگور در هرات در متن قدیمی نوروزنامه منسوب به حکیم عمر خیام آمده است: "هرات که در غرب "بلاد خراسان" موقعیت دارد، یکی از چندین مناطق مشهوری است که در پرورش ناکستان ها و انواع انگور شهرت جهانی دارد". (تاریخ معین الدین اسفرزائی)

تا نگویم باغ جنت "اوبه" است

زان که از صد باغ جنت او به است

نیست چون "اوبه" سمرقند را ز لطف

بهترین میوه های او به است

انوری

همه در خرمنی بسان بهار

گشته در دیده هـا بهار نگار

از سپهرش به رفعت آمده ننگ

وز بهشتش به نزهت آمده عار

شاعر: از شاعران متقدم؟

هرات امروز با بیش از "۹۰۰۰" قطعه باغ در مساحت یازده هزار هکتار زمین با بیش از ۴۹ نوع انگور شهرت بسزائی دارد. در گذشته ۱۳۵ نوع انگور در این ولایت وجود داشته که به اثر جنگ های تحمیلی استعماری و تنظیمی تمام نسل های این تاك ها از بین رفته و معدوم شده است.

هرات در کنار همه جذابیت های بنا های تاریخی و شهری اش که آن را از دیگر شهر های افغانستان مجزا می کند، میوه ای در دل خود پرورش می دهد که از نظر تنوع و کیفیت در جهان رقیب ندارد. انگور لعل هرات، شصت عروس، فخری، قلمک شهرت منطقه ئی و جهانی دارد. تولید انواع انگور در ولایت هرات به سبب ترویج باغداری و غصب زمین های دشتی توسط کمپرادوران جهادی چاق و چله شده و خرده مالکان سر بر آورده روستائی در جریان بیش از چهار دهه جنگ، غارت، غصب و جنایت جنگ سالاران رشد کرده است. کار باغداری توسط دهقانان روزمزد

اجراء شده و سالانه در حدود ۱۴۰ هزار تن انگور در این ولايت برداشت می شود. آبیاری باغ های دشتی هم به صورت حفر چاه های عمیق بدون توجه به عواقب جبران ناپذیر آن با سولر ها به شکل بی رویه و نامتناسب با منابع آبی زیرزمینی صورت می گیرد. همه روزه سرمایه داران، تاجران و اربابان منطقه و سائر زورگویان به توسعه آن اقدام می کنند. زحمتکشان روز مزد با اشتغال در این فارم های هزارجریبی با مزد ناچیز روزمره، با به دست آوردن لقمه بخور نمیری، امرار معیشت می کنند.

زعفران، طلای سرخ

کارگران زن افغان در مزرعه زعفران

کشت زعفران هشتصد سال پیش در ولایت هرات رواج داشت و امروزه به صورت کل توسط دهقانان . کارگران زراعتی به مثابه بدیل کونکار زرع می شود. دولت مزدور اشغالگران امریکائی - ناتوئی طی ۲۰ سال دوره اشغال کشور در کمک به دهقانان برای ترویج و توسعه کشت زعفران از تریبون های تبلیغاتی خود صرف وعده های سرخرمن داده اند. در جانب دیگر با نصب شدن مزدوران مافیائی طالبان بر مسند امارت، با توجه خاصی که رهبران این گروه در قسمت کشت و صدر تریاک و مشتقات آن از گذشته تا امروز داشته اند، به یقین که کشت زعفران به نفع کشت در ساحات تحت کنترل آن رو به کاهش خواهد رفت. پس از یک سال حاکمیت این گروه و امارت سود برده از کاشت و ترویج مواد مخدر، کاهش در تولید زعفران نیازمند تحقیق تازه است.

در گذشته در هرات ۷۵۰ هکتار زمین زعفران کشت شده و در سال ۱۳۹۵ش بیشتر از ۳۰۰۰ کیلو زعفران حاصل می شد. امروزه بیشتر از ۹۰۰۰ هزار هکتار زمین در هرات زعفران کشت می شود و در سال گذشته از نه هزار هکتار زمین ۲۲ تن زعفران از ولسوالی های پشتون زرغون، غوریان، انجیل، گذره، اوبه، کروخ و... به دست آمده بود. در سال ۱۳۹۹ش حاصل آن به پائین ترین حد رسیده است. سیر نزولی تولید زعفران باعث شده است که دهقانان و صاحبان مزارع بزرگ (شرکت های تولید زعفران) کم علائگی در توسعه و انکشاف کشت زعفران در هرات از خود نشان دهند. (تاریخ سیفی هروی)

بیش از نود فیصد کل محصول زعفران افغانستان از هرات و بلخ حاصل می شود. در چندین ولایت افغانستان کاشت این طلای سرخ رواج یافته است. پس از سه سال کشت پیاز زعفران از هر جریب زمین از سه الی چهار کیلو زعفران به دست می آید. هر کیلو زعفران هرات در سابق از چهار تا پنج هزار دالر امریکائی به فروش می رسید که امروز بین

یک هزار و دو صد دالر در گردش است. با آنهم سود حاصله از فروش این فراورده ذیقیمت کاملاً به جیب سرمایه داران می ریزد و دهقان کم زمین و بی زمین همچنان گرسنه مانده و کارگران کشت زعفران که بیشترین زنان کارگر اند، به دست توانای شان این همه طلای سرخ تولید می شود، پابرنه در مزرعه کشت زعفران جان می کنند و به مشکل لقمه نانی به دست می آورند.

پیاز زعفران از هرات در بیست و سه ولایت افغانستان برای دهقانان برای توزیع و ترویج زعفران صورت می گیرد که خود نشان دهنده علاقمندی دهقانان برای کشت و زرع این طلای سرخ گیاهی بیشتر از پیش می باشد.

شرکت زعفران افغانستان

قبل از سقوط دولت مزدور اشغالگران در کشور، شش شرکت خصوصی پروسس زعفران در این ولایت فعالیت می کردند. شرکت های "برادران سعیدی"، "افغان - زعفران"، "طلای سرخ - زعفران هرات" و "الماس" از شرکت هایی بودند که تولیدات زعفران را پس از پروسس و بسته بندی، به مقصد بازار های جهانی صادر می کردند.

از آن میان، یکی از شرکت های سرمایه داری کاشت، پرانسیس و صدور طلای سرخ در ولایت هرات، «شرکت زعفران افغانستان» است. این شرکت با نام تجاری "هرات زعفران" در سال ۲۰۰۳ توسط "برادران رحمتی" با سرمایه نوع (۴) تأسیس گردیده و توانسته از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰ مقام عنوان بزرگ ترین صادرکننده زعفران افغانستان را کسب کند. این شرکت در طی کلیه مراحل کاشت، پرانسیس، بسته بندی، توسعه و بهبود محصولات، و صدور زعفران، فعالیت و نظارت می کند. شرکت زعفران افغانستان برای رقابت زعفران کشور در بازار های جهانی در برابر محصولات مشابه، به امر ارتقای کیفیت محصول تولید شده در ولایت هرات توجه جدی مبذول داشته و محصولات تولید و پرانسیس شده توسط عمدتاً زنان کارگر را به طور عمده و بسته بندی شده در بازار های داخلی و بین المللی عرضه کرده سود فراوان از آن می برد. طبق گزارش رسمی این شرکت در وب سایتش، ۹۵٪ زعفران تولید شده در هرات و سائر ولایت های کشور در اسرع وقت و قیمت عالی در بسته بندی های متنوع به اروپا، ایالات متحده آمریکا، خلیج فارس، هند، اندونیزیا، ترکیه، استرالیا و چین صادر می شود.

قابل ذکر می دانیم که به رغم ادعای این شرکت و سائر کارفرمایان در بخش تولید زعفران، ایجاد اشتغال برای زنان کشور در بخش تولید و پرانسیس زعفران و موارد مشابه، بابت توانمند سازی زنان کارگر افغان و خانواده های زحمتکش بی بضاعت، صورت نمی گیرد. در این صنعت مثل هر سرمایه گذاری دیگر پای سرمایه خصوصی و احتمالاً مافیائی، کمپرادوری و یا ترکیب هر دو شامل است. انگیزه هر سرمایه گذاری کسب سود است. در کشت، پرانسیس و صدور زعفران نیز چه به مقیاس کوچک خرده مالکی و یا به ویژه در فارم های بزرگ سرمایه داری کشت زعفران، پای کارگر و کارفرما در میان است. در این جا نیز مثل هر رابطه دیگر، رابطه میان کارگر و کارفرما و شرایط تحمیل شده بر کارگران مجبور و بی کار خیلی، استثمارگرانه است. زنان کارگر در اوج احتیاج در برابر مزد کم در فقدان قانون کار و کارگری و ناآگاه از حقوق خود، در ساعات طولانی در مزرعه زیر گرمای آفتاب یا سائر شرایط نامناسب اقلیمی تن به کار شاق، یکنواخت و خسته کن می دهند، کاری که به قول کارل مارکس هیچ لطفی برای این کارگران ندارد. در چنین شرایطی که کار این زنان کارگر روی مزرعه و یا در مراکز پرانسیس، خیلی نزدیک به کار بردگی است، نرخ استثمار نیز می تواند از ۲۰۰٪ تا ۳۰۰٪ باشد. از نگاه علم اقتصاد سیاسی مترقی، این ارزش اضافی ای که این کارگران بیشتر از مزد روزانه خود تولید می کنند، منبع سود سرشار سرمایه دار (هرات زعفران) است که در کالا (زعفران) تجسم یافته و در جریان حرکت کالا (تجارت)، در ازای پول به دست مشتریان این شرکت

رسیده و پول حاصله از آن، راه انباشت در حساب شرکت نامبرده را در پیش می‌گیرد. محصول زعفران در قطعه‌های زمین خرده مالکی توسط دهقانان منفرد نیز برای آن که به دست مشتریان دوردست در سائر نقاط جهان برسد، باید توسط شرکت‌های صادراتی به نرخ خیلی ارزان خرید شده و پراسیس و بسته بندی شود. در این بخش نیز دست شرکت‌های صادراتی از نوع "هرات زعفران" در تعیین کیفیت و قیمت گذاری محصول دهقان منفرد، باز است و دست دهقان بسته، زیرا پای عنصر رقابت در این خرید و فروش در میان نیست.

سکتور های حمایتی نی "وزارت زراعت" دولت پوشالی سابق و حکومت خداداد طالبانی امروز از دهقانان به دستور اربابان غارتگر شان، به جای تقویت آنان در کشت زعفران و سائر گیاه های ضروری، متأسفانه در ترویج کاشت و پرورس کوکنار و صدور تریاک و مشتقات آن محدود می‌شود. از گذشته تا حال اشغالگران عمدتاً امریکائی، دولت مزدور "کرزی - احمدزی" و ارگان های محلی قدرت مافیائی گروه طالبان در زد و بند با مافیای بین المللی و بومی و ارتجاع منطقه همچنان زحمتکشان و دهقانان ما را در گرو مافیای ترویج این گیاه زهراگین مرگ آور می‌گذارند تا در فقر و احتیاج به سر برند و جنگ تحمیلی و خلاء قانون ادامه یابد. منافع و درآمد صد ها میلیارد دالری سالانه مافیای بین المللی مواد مخدر افغانستان در وجود دولت های امپریالیستی و مرتجع (دولت های امریکا، انگلستان، روسیه، پاکستان و ایران با مافیای مواد مخدر افغانستان با هم تنیده شده است)، یکی از چندین دلایل ادامه دخالت ها، تجاوز، جنگ تحمیلی و نیابتی و اشغالگری دول امپریالیستی و ارتجاعی منطقه در کشور ما همین کشت کوکنار، پراسیس و تجارت تریاک و هروئین بوده است.

اقلیم ولایت هرات به طور کلی برای تولید محصولات نباتی و حیوانی مساعد است. به طور نمونه برخی اقلام تولید شده در هرات در سال ۱۳۹۵ شمسی و تعداد کارگران شاغل در این بخش ها را در زیر می آوریم:

- تولید غله و حبوبات هرات: ۳۲۷۰۰۰ تن در سال؛

- میوه ها: ۵۶۰۰۰ تن در سال؛

- سیزی ها: ۳۱۰۰۰ تن در سال؛

- گوشت: ۱۲۰۰۰ تن در سال؛

- شیر: ۳۰۰۰۰ تن در سال؛

- پشم کرک: ۲۰ هزار تن در سال؛

- پوست گاو و گوسفند: ۱۵۰۰۰۰۰ جلد در سال؛

- نباتات طبی: ۱۱۰۰۰ تن در سال؛

- هرات دارای ۸۸۲۹۰ هکتار جنگلات طبیعی، ۱۰۸۶ هکتار جنگلات مصنوعی است؛

- هرات دارای ۲۵۶۹۴۴ هکتار ساحه چراگاه و مراتع برای دامپروری است که کوچی ها در فصل های مناسب سال از آن استفاده می کنند؛

- ۱۱۵ فارم مرغداری؛

- ۸۳ فارم گاوداری صنعتی؛

- ۱۷۱ فارم زنبور داری؛

- ۳ فارم ماهی پروری؛

- ۹ فارم تحقیقاتی؛

- ۱۰۴ شرکت خدمات و تولیدات زراعتی؛

۳- فارم پبله وری؛

- ۱۸۰۰۰ کارگر در بخش فارم های مرغداری، گاوداری، زنبور داری، پبله وری و ماهی پروری.

(منبع: فاکولتة زراعت - پوهنتون هرات، مستوفیت ولایت هرات و ریاست زراعت ولایت هرات، تاریخ سال ۱۳۹۵ شمسی)

تعداد زمیندارانی که در ساحة ولایت هرات بیشترین زمین های زراعتی در تملک شان است، به ۴۱۰۲۰ نفر می رسد و در حدود شش صد هزار دهقان فقیر زحمتکش را در گرو خود دارند که به شکل کارگران زراعی در مزرعه های این مالکان زمین کار می کنند. ۶۵ فیصد دهقانان بی زمین و کم زمین هستند که توانی و دسترسی به زمین های زراعتی را ندارند و یا هم حداکثر صاحب یک هکتار زمین هستند که صرف لقمه بخور و نمیر و تحت قیودات فئودالان و کمپرادوران غارتگر که بیشترین زمین های زراعتی را غصب و قبضه کرده اند، قرار داشته و یا هم به عنوان بزرگر و کارگر روز مزد با مزد کم استثمار می شوند. چهار میلیون نفوس هرات اکثر دهقانان مهاجر از ولایت های همجوار را شامل می شود که از اثر جنگ ویرانگر اشغالگران و ستم باند های تبهکار طالبی و داعشی و زورگویان جهادی به هرات متوطن شده اند. چهل فیصد این نیرو های جوان و زحمتکش به کشور ایران مصروف کار های شاقه هستند و متباقی در دو طرف جنگ تجاوزکارانه و ارتجاعی منحیث سرباز استخدام می شده و گوشت دم توپ امپریالیسم و ارتجاع بومی (فعالاً طالبان) قرار می گیرند.

کشت و زراعت و مالداری در هرات و پنج ولایت همجوارش خصوصاً در ولایت غور، بادغیس، کاملاً زیر سؤال رفته است. صرف ده فیصد از مزارع آبی و یا هم للمی تحت کشت و کار قرار گرفته و متباقی به کویر سوخته ای در جریان جنگ های تحمیلی مبدل شده است. آن عده از دهقانان کم زمین که با کار و زحمت شبانه روزی توانستند با دست توانای خود و به قدرت و همت افغانی خود با وجود تمام مشکلات و مصائب وارده از جانب جنایات کاران در سر مزرعه خود بمانند و به کشت و زرع پردازند، محصول شان به نازلترین قیمت از حیوانات گرفته تا میوه ها و غیره، عرضه می شود. در فصل برداشت حاصل، نظام پوشالی و ستمگر ضد زحمتکشان دهقانان را حمایت نکرده با نبود امکانات نگهداشت میوه و سبزی، و عدم حمایت دولت اجباراً برداشت حاصل خویش را سر فصل به ارزانترین قیمت در بازار عرضه می دارند. دهقانان و باغداران هرات به طور مثال حاصلات زراعتی سال ۱۳۹۹ شمسی را حسب ذیل به قیمت نازل فروخته اند: چهار کیلو پیاز را به قیمت ده افغانی و به همین ترتیب چهار کیلو بادنجان سیاه را به پنج افغانی و چهار کیلو میوه های سردرختی را از اقسام آلو گرفته به بیست افغانی و از گندم و برنج و غیره حیوانات هم به ارزانترین نرخ به بازار عرضه کردند که حتی پول کود و زحمتکشی های شبانه روزی شان را هم نتوانستند به دست بیاورند.

ادامه دارد